

A globális klímaváltozás egészségügyi hatásai

A globális klímaváltozás következtében egyre több szélsőséges időjárási jelenség érinti majd Magyarországot is, ami közvetlenül veszélyeztetheti egészségünket a szervezetünkre, a környezetre és más élőlényekre gyakorolt hatások révén.

A tartós meleg növeli a halálozások számát

Ajánló

[A klímaváltozás tíz meglepő következménye - A Tudomány rovat cikke](#)

Az Országos Környezetegészségügyi Intézetben Páldy Anna és munkatársai harminc év (1970-2000) megbetegedési és halálozási gyakoriságát vizsgálták Magyarországon az időjárással összefüggésben. Azokon a napokon, amikor a napi középhőmérséklet elérte vagy meghaladta a 25 Celsius-fokot, 15%-kal nőtt a hirtelen megbetegedések aránya, és ezzel párhuzamosan 15%-kal a halálozási arány is. Amikor viszont a napi átlagos középhőmérséklet a 26,6 Celsius-fokot is elérte vagy meghaladta, akkor ezek az értékek megduplázódtak - olvasható a kutatócsoport jelentésében.

2003-ban, amikor 7 napig volt tartós, de nem extrém meleg egy nyári időszakban, 170 többlethalálózást lehetett feljegyezni. Dr. Páldy Anna, az intézet igazgatóhelyettese és egyben a kutatások vezetője rovatunknak elmondta: Magyarországon nem volt még olyan tartós ideig jelentős hőség, mint amelyet ez év júliusában tapasztalhattunk. A mintegy 10 napig tartó kánikula mintegy 500-zal több halálos áldozatot követelt az átlagos hőmérsékletű napokhoz képest, és jelentősen növelte a rosszullét miatti mentőhívások számát. Egyes klímamodellek szerint 2070-re Magyarországon a tartós hőhullámok megszorodása mellett a nyár mintegy felében olyan napi középhőmérsékleti értékek fordulhatnak elő, amelyek jelentősen növelik a halálozás kockázatát a veszélyeztetett személyek körében.

A hőmérséklet hatása a szívre és az érrendszerre

A fent említett jelentés megállapítja továbbá, hogy a napi maximumhőmérséklet 10 fokos változása a 75 évnél idősebbek szív- és érrendszeri betegségek miatti halálozását nyáron mintegy 3,5%-kal, míg télen 4,7%-kal növeli. A minimumhőmérséklet 10 fokos emelkedése pedig szintén ebben a korcsoportban nyáron 14%-kal növelte a szív-érrendszeri halálozást. Nemcsak a hőmérséklet emelkedése, hanem az időjárás változékonysága, azaz a megszokotthoz képest történő hirtelen változás is növeli tehát a halálozás kockázatát.

Egyre nagyobb a bőrrák kockázata

A klímaváltozás másik közvetlen egészségkárosító hatását is megerősítették a magyar elemzések. Az ultraibolya sugárzás (UVB) növekedése összefügg a bőr rosszindulatú daganatainak kialakulásával, valamint elősegíti a szürkehályog kialakulását. Az országos rákregiszter adatai szerint a 2001-2005 közötti időszakban a rosszindulatú festékes bőrdaganatok (melanoma) száma mintegy 40%-kal növekedett.

Páldy Anna ezekkel az adatokkal kapcsolatban kiemelte, hogy bár az ózonlyuk méretváltozásához nincs közvetlenül köze a globális felmelegedésnek, de a nyári időszakban kimutathatóan megnőtt a tiszta, felhőmentes napok száma, amely jelentősen növeli a test napfénynek való kitettségét. A bőrrák szinte "járványszerű" terjedése várható az elkövetkező évtizedben Európában, amennyiben az emberek nem mondanak le barnulási mániájukról, és

nem hagynak fel a szoláriumok és a napozás mértéktelen és felelőtlen használatáról" - mondta a szakértő.

Az allergiások is veszélyben

A Magyarország területén is előrejelzett hőmérsékletemelkedés egyre komolyabb hatással lesz a kora tavaszi, szélbeporzású allergén fajok megjelenésére, ami korábbra tolódik. Bizonyos növények pollenmennyiségének növekedését már tapasztalták is egy 10 éves vizsgálati periódus alatt. A nyír legkorábbi és legkésőbbi virágzása között egyhónapos eltérést észleltek, míg a kőris esetében ez a különbség majdnem két hónap volt a napi maximális hőmérséklet emelkedésével. 2007-ben pedig a mogoró és az éger az átlagos időponthoz képest több mint egy hónappal korábban, azaz már január közepén elkezdte a virágzást.

"A korai, barkás fák és a nyári gyomok esetében is évről évre a pollenek mennyiségének folyamatos és jelentős növekedését regisztrálhatjuk, de szinte nincs olyan a vizsgált növények között, amelyek esetében csökkenne a virágporaszemek kibocsátása" - mondta Páldy Anna.

"Továbbá komoly kockázati tényező lehet az elkövetkező tíz évben, hogy a mediterrán éghajlaton őshonos és ott jelentős allergénnek számító növények - olajfűz, tiszafa, ciprusfélék - hazánkban is elkezdnek elterjedni, és az arra érzékenyek esetében allergiás tüneteket okozhatnak."

Ezek a tényezők az allergiás szénanáthában szenvedők kora tavaszi gyulladásos tüneteinek fokozódását, és az allergiás időszak meghosszabbodását jelenthetik.

A vírusok és az allergének együtt támadnak

Az átlagosnál melegebb idő következtében komoly problémát jelenthet a náthát okozó vírusok fertőzési idejének kitolódása is. A szokatlanul enyhe őszi idő következtében ugyanis már szeptember közepétől jelentősen nő a vírusos megbetegedések száma.

A kór során a gyulladt nyálkahártya-felületek kitűnő, a szokásosnál könnyebb bejutási lehetőséget biztosítanak az allergiát okozó - még javában virágzó - pollenszóró növények számára, és ez jelentősen növelheti az allergiára való hajlamot.

A víz is szennyeződik

A meleg miatt gyakoribb áradások rendszeres velejárója az ivóvíz szennyeződése, ami fertőző betegségek terjedéséhez vezethet. A tartósan fennálló hőség különösen az állóvizekben, felszíni víztározókban, mesterséges tavakban növelheti meg az elsősorban bélfertőzést okozó - például Salmonella - baktériumok számát. Súlyosabb esetekben a fertőzések az ivóvízbe is bekerülhetnek, tömeges megbetegedést okozva.

Terjedő trópusi betegségek

A klíma folyamatos felmelegedése az állatvilág szerkezetében is változásokat okoz. Bizonyos melegkedvelő fajok - például szúnyogok, kullancsok - száma jelentősen növekedhet, szélesebb körben terjesztve az általuk hordozott fertőző betegségeket. A kullancsok által terjesztett vírusos és bakteriális fertőzések - Lyme-kór, fertőző agyhártyagyulladás - száma 2004 óta lassan emelkedik, annak köszönhetően, hogy az állatok szaporodási - és ezzel fertőzési ideje - meghosszabbodik, valamint a téli enyhe időjárás miatt több ízeltlábú éli túl a hideg időszakot.

Közönséges kullancs (*Ixodes ricinus*)

Forrás: amu.edu.pl

Már Magyarországon is megjelent a rágcsálók által terjesztett hantavírus-fertőzés, valamint a nyugat-nílusi vírusfertőzés is, amelyek eddig nem fordultak elő nálunk. Ezekről a betegségekről az Egészségügyi Minisztérium információs portálján olvashatnak. Páldy Anna szerint a kórokozók mellett komoly veszélyt jelenthet az Európában ebben az évben megjelent és gyorsan terjedő chikungunya-láz is, amelyről korábbi cikkünkben már olvashattak.

Ázsiai tigrisszúnyog (*Aedes albopictus*)

Forrás: commons.wikimedia.org

A Magyarországon és a Kárpát-medencében őshonos maláriaszúnyog a két világháború között

súlyos megbetegedéseket okozott, mára azonban természetes élőhelyei megcsappanása miatt - mocsaras területek lecsapolása - az általa hordozott fertőzés csak néha és behurcolt esetként fordul elő. Az időjárás fokozatos felmelegedése azonban kedvezhet a rovar újbóli elterjedésének - tette hozzá az eddig elmondottakhoz a szakértő.

Makó Attila